Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. EMILIOU
представено на 4 май 2023 година [1]

Дело C-819/21

Staatsanwaltschaft Aachen
встъпила страна:
MD

(Преюдициално запитване, отправено от Landgericht Aachen (Областен съд Аахен, Германия)

„Преюдициално запитване — Рамково решение 2008/909/ПВР — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Наказание лишаване от свобода, наложено в държава членка, в която според националния съд в изпълняващата държава членка съдебната система вече не гарантира правото на справедлив съдебен процес — Възможност за отказ да се изпълни чуждестранно съдебно решение“

I. Въведение

1. M D е полски гражданин, осъден от Sąd Rejonowy Szczecin —Prawobrzeże (Районен съд Шчечин — Район Правобжеже, Полша), който му налага наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца. Първоначалното отлагане на изпълнението на това наказание впоследствие е отменено от същия съд, и за да се изпълни наложеното наказание, Sąd Okregowy Szczecin (Окръжен съд Шчечин, Полша) издава европейска заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“), въз основа на която MD е арестуван в Германия. Германските власти обаче отказват да изпълнят тази ЕЗА на основание, че обичайното местопребиваване на MD е в Германия. Тогава компетентният полски съд иска от германските власти да изпълнят наложеното на MD наказание в съответствие с режима, установен с Рамково решение 2008/909/ПВР [2].

2. Landgericht Aachen (Областен съд Аахен, Германия), който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, иска да се установи дали може да откаже изпълнението на такова искане предвид положението, възникнало вследствие на спорните съдебни реформи в Полша, които станаха повод за няколко решения на Съда. Това положение кара запитващата юрисдикция да се усъмни дали правото на MD на справедлив съдебен процес може да се

[1] Език на оригиналния текст: английски.

[2] Рамково решение на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2008/909“).

счита за гарантирано в контекст, в който според запитващата юрисдикция общи недостатъци засягат върховенството на закона и изискването за независимост на съдебната власт на тази държава членка.

3. Запитващата юрисдикция иска да се установи по-конкретно дали по отношение на установения с Рамково решение 2008/909 режим на взаимно признаване се прилага практиката на Съда относно Рамковото решение за ЕЗА [3], според която изпълнението на такава заповед може да бъде отказано по изключение, извън изрично предвидените в него основания, когато след проверка на два етапа (чието естество ще обясня и обсъдя в настоящото заключение) се окаже, че изпълнението би довело до реален риск от нарушение на гарантираното с член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) основно право на справедлив съдебен процес [4]. В тази връзка запитващата юрисдикция иска да се установят условията, при които и моментът, по отношение на който трябва да се извърши тази проверка.

II. Правна уредба

4. Член 47, втора алинея, първо изречение от Хартата гласи, че „[в]секи има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон“.

5. Рамково решение 2008/909 предвижда в член 3, параграф 4, че същото „не води до изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

6. В член 4, параграф 1, букви а)—в) от посоченото рамково решение са изброени три различни категории изпълняващи държави членки, до които може да бъде изпратено искане за признаване на съдебно решение и изпълнение на присъда. Това са: а) държавата членка, чийто гражданин е осъденото лице и в която то живее; или б) държавата членка, чийто гражданин е осъденото лице и в която, въпреки че не живее там, то ще бъде депортирано, след като бъде освободено от изпълнение на наказанието въз основа на заповед за експулсиране или депортиране, съдържаща се в съдебното решение или в акт на съдебен или административен орган или на друга мярка, взета в резултат на съдебното решение; или в) държава членка, различна от държавата членка, посочена в букви а) и б), чийто компетентен орган е съгласен съдебното решение и удостоверението да бъдат изпратени в последната държава членка.

7. Член 8, параграф 1 от посоченото рамково решение гласи, че „[к]омпетентният орган на изпълняващата държава признава решението, което е предадено в съответствие с член [4] и съгласно процедурата по член 5, и незабавно предприема необходимите действия за изпълнение на наказанието, освен ако не реши да се позове на някое от основанията за отказ от признаване или от изпълнение по член 9“.

[3] Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправки в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34, и ОВ L 181, 2022 г., стр. 35), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамковото решение за ЕЗА“).

[4] Вж. по-специално решение от 25 юни 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, наричано по-нататък „решение Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система)“).

8. В член 9, параграф 1, букви а)—л) от Рамково решение 2008/909 са изброени основанията, които позволяват на „компетентния орган на изпълняващата държава [членка] да откаже да признае решението и изпълни наказанието“.

III. Факти, национално производство и преюдициални въпроси

9. MD е полски гражданин, чието обичайно местопребиваване е в Германия. На 7 август 2018 г. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (Районен съд Шчечин — Район Правобжеже, Полша) му налага наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца и отлага изпълнението на наложеното наказание (наричано по-нататък „първоначалното съдебно решение“). MD не присъства на съдебното заседание.

10. С решение от 16 юли 2019 г. същият съд отменя условното осъждане и постановява изпълнението на наказанието лишаване от свобода.

11. На 17 декември 2020 г. Generalstaatsanwaltschaft Köln (Главна прокуратура Кьолн, Германия) решава да не изпълни издадената от Sąd Okregowy Szczecin (Окръжен съд Шчечин, Полша) ЕЗА поради това, че MD има обичайно местопребиваване в Германия и е възразил срещу предаването си на полските власти[5].

12. На 26 януари 2021 г. Sąd Okregowy Szczecin (Окръжен съд Шчечин) изпраща на Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Главна прокуратура Берлин, Германия) заверено копие от първоначалното съдебно решение заедно с посоченото в член 4 от Рамково решение 2008/909 удостоверение, за да бъде изпълнено наложеното наказание лишаване от свобода. Тези документи са препратени на териториално компетентната Staatsanwaltschaft Aachen (Прокуратура Аахен, Германия; наричана по-нататък „Прокуратура Аахен“).

13. След като изслушва MD и приема, че са изпълнени условията за изпълнение на наложеното наказание лишаване от свобода, Прокуратура Аахен иска от Landgericht Aachen (Областен съд Аахен) да изпълни първоначалното съдебно решение във връзка с решението, което отменя отлагането на изпълнението на наказанието, и да наложи наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца.

14. Запитващата юрисдикция обаче поставя въпроса дали може да откаже признаването на разглежданите съдебни решения и изпълнението на наложеното наказание, като се има предвид, че според нея обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни относно положението на съдебната система в Полша сочат за наличието на основания да се счита, че съществуващото положение към момента на постановяване на първоначалното съдебно решение и на решението за отмяна на условното осъждане, е било (и продължава да е) несъвместимо с принципа на правовата държава, закрепен в член 2 ДЕС, и с изискването за независимост на съдебната власт, което съставлява същността на основното право на MD на справедлив съдебен процес съгласно член 47, втора алинея от Хартата.

[5] В акта за преюдициално запитване е посочено, че това решение е основано на член 83b, параграф 2, [точка 2] от Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Закон за международната правна взаимопомощ по наказателни дела). Следователно изглежда, както Комисията също отбелязва, че разглежданото положение попада в приложното поле на член 4, параграф 6 от Рамковото решение за ЕЗА. Тази разпоредба дава възможност да се откаже изпълнението на ЕЗА, издадена с оглед на изпълнение на присъда лишаване от свобода, когато издирваното лице се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата държава членка, а същата поема изпълнението на присъдата съгласно националното си право.

15. В този контекст запитващата юрисдикция се позовава на Предложението на Комисията относно констатирането на очевиден риск от тежко нарушение на принципите на правовата държава от страна на Република Полша [6], както и на практиката на Съда [7], Европейския съд по правата на човека и националните юрисдикции относно независимостта на полската съдебна власт. Тя обръща внимание и на няколко случая, в които полските власти са счели, че не са обвързани от предимството на правото на Съюза.

16. При тези обстоятелства Landgericht Aachen (Областен съд Аахен) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Може ли националният съд на изпълняващата държава членка, който е сезиран да се произнесе с решение за допускането на изпълнение на съдебно решение, на основание член 3, параграф 4 от [Рамково решение 2008/909/ПВР] във връзка с член 47, втора алинея от [Хартата] да откаже признаването на съдебното решение на друга държава членка и изпълнението на наложеното с това съдебно решение наказание съгласно член 8 от [Рамково решение 2008/909/ПВР], ако са налице основания да се приеме, че към датата на издаването на подлежащото на изпълнение решение, съответно на отнасящите се до него последващи решения, условията в тази държава членка са несъвместими с основното право на справедлив съдебен процес, тъй като самата съдебна система в тази държава членка вече не функционира съгласно залегналия в член 2 ДЕС принцип на правовата държава?

2) Може ли националният съд на изпълняващата държава членка, който е сезиран да се произнесе с решение за допускането на изпълнение на съдебно решение, на основание член 3, параграф 4 от [Рамково решение 2008/909/ПВР] във връзка със залегналия в член 2 ДЕС принцип на правовата държава да откаже признаването на съдебното решение на друга държава членка и изпълнението на наложеното с това съдебно решение наказание съгласно член 8 от [Рамково решение 2008/909/ПВР], ако са налице основания да се приеме, че към датата на издаване на решението, с което се допуска изпълнението, съдебната система в тази държава членка вече не функционира съгласно залегналия в член 2 ДЕС принцип на правовата държава?

3) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Трябва ли, преди да се откаже признаването на решение на национален съд на друга държава членка и изпълнението на наложеното с това съдебно решение наказание на основание член 3, параграф 4 от [Рамково решение 2008/909/ПВР] във връзка с член 47, втора алинея от [Хартата], поради наличие на основания да се приеме, че условията в тази държава членка са несъвместими с основното право на справедлив съдебен процес, тъй като самата съдебна система в тази държава членка вече не функционира съгласно залегналия в член 2 ДЕС принцип на правовата държава, на втори етап да се

[6] Предложение на Европейската комисия за решение на Съвета относно констатирането на очевиден риск от тежко нарушение на принципите на правовата държава от страна на Република Полша (COM(2017) 835 final).

[7] Решения Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) (EU:C:2018:586), от 5 ноември 2019 г., Комисия/Полша (Независимост на общите съдилища) (C-192/18, EU:C:2019:924), от 19 ноември 2019 г., A.K. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд) (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982), от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби) (C-824/18, EU:C:2021:153), от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596), от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др. (C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931), както и висящото дело C-204/21, Комисия/Полша.

провери дали несъвместимите с основното право на справедлив съдебен процес условия в съответното производство са се отразили неблагоприятно конкретно на осъденото лице/осъдените лица?

4) При отрицателен отговор на първия и/или втория въпрос в смисъл, че решението дали условията в дадена държава членка са несъвместими с основното право на справедлив съдебен процес, тъй като самата съдебна система в тази държава членка вече не функционира съгласно принципа на правовата държава, следва да бъде постановено не от съдилищата на държавите членки, а от Съда на Европейския съюз:

функционирала ли е съдебната система на Република Полша на 7 август 2018 г. и/или на 16 юли 2019 г., съответно функционира ли съдебната система на Република Полша понастоящем съгласно принципа на правовата държава, произтичащ от член 2 ДЕС?“.

17. Писмени становища представят нидерландското и полското правителство, както и Европейската комисия. Тези встъпили страни също отговарят на въпроса, поставен им от Съда.

IV. Анализ

18. С четирите си въпроса запитващата юрисдикция иска да се установи дали и при какви обстоятелства може по изключение да откаже да признае съдебно решение, изпратено ѝ съгласно установения с Рамково решение 2008/909 режим с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода, извън изрично предвидените в този акт основания за отказ, когато прилагането на този режим по същество би довело до толериране на предходно нарушение на правото на справедлив съдебен процес. Според запитващата юрисдикция това нарушение произтича от общи недостатъци, засягащи независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, които правят невъзможно да се осигури надлежна защита на това право.

19. В началото на анализа си първо ще представя някои предварителни бележки относно контекста и съдържанието на акта за преюдициално запитване (част А). След това ще разгледам поставените въпроси, като се спра първо на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА, което Съдът е развил в контекста на Рамковото решение за ЕЗА и което е вдъхновило настоящото преюдициално запитване, отнасящо се по-конкретно до Рамково решение 2008/909 (част Б). След това ще направя анализ дали и до каква степен това неписано основание може да се пренесе към този акт, който представлява друг инструмент за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в рамките на Съюза, във връзка с който този въпрос се поставя пред Съда за пръв път (част В). Накрая ще разгледам въпроса за това към кой момент трябва да се приложи това неписано и изключително основание (част Г).

А. Предварителни бележки относно контекста и съдържанието на акта за преюдициално запитване

20. Както вече отбелязах, настоящото преюдициално запитване се отнася до действието на Рамково решение 2008/909. Този акт попада в пространството на свобода, сигурност и правосъдие, което се ръководи от принципа на взаимното признаване и се основава на взаимното доверие, което държавите членки трябва да имат в наказателноправните

системи на другите държави членки[8]. Накратко, това взаимно доверие изисква всяка държава членка да приеме, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, включително признатите от него основни права[9].

21. От тези кратки бележки следва, че Рамково решение 2008/909 се ръководи от същите общи основни принципи като Рамковото решение за ЕЗА, доколкото последното е относимо в настоящия случай[10].

22. Както ще обясня по-подробно, в основата на това рамково решение е задължението да се изпълни ЕЗА, освен когато е налице някое от изчерпателно изброените основания за отказ. Същевременно Съдът е приел, че изпълнението на ЕЗА не може да излага заинтересованото лице на реален риск от нарушение на някои от основните му права, гарантирани от Хартата, нито, както е постановено по-късно, нейното прилагане да толерира някои нарушения, които вече са били допуснати. За да предотврати тези ситуации, Съдът е извел допълнително и неписано основание за отказ да се изпълни ЕЗА, което обаче може да се прилага само при изключителни обстоятелства.

23. С цел определяне дали са налице такива обстоятелства, Съдът е разработил проверка на два етапа, която следва да се извърши от съответния национален компетентен орган. Накратко, тази проверка изисква да се установи, като *първи* етап, дали в издаващата държава членка на ЕЗА съществуват системни или общи недостатъци, които могат да засегнат разглежданото основно право. Ако това е така, *вторият* етап от проверката изисква да се установи дали тези системни или общи недостатъци пораждат реален риск от нарушение на разглежданото основно право, или дали те вече са засегнали осезаемо това право.

24. Разбирам, че именно сходството на принципите, на които се основава съдебното сътрудничество по Рамковото решение за ЕЗА, от една страна, и Рамково решение 2008/909, от друга, е мотивирало запитващата юрисдикция да постави въпроса дали посоченото по-горе неписано основание се прилага също в контекста на това рамково решение. Същевременно разбирам, че някои различия между тези актове са причината, поради която запитващата юрисдикция иска да се установи дали това основание се прилага при същите условия.

25. В допълнение към главния и косвен въпрос за приложимостта на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА, изведено в практиката на Съда по Рамковото решение за ЕЗА, запитващата юрисдикция поставя, изрично или имплицитно, четири конкретни въпроса, които могат да бъдат представени по следния начин.

26. Първо, тя иска да се установи дали е възможно проверката на два етапа, изисквана от посоченото по-горе неписано и изключително основание, да се сведе до първия етап, или е необходимо да се извърши и вторият етап и да се провери дали установените недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка са засегнали

[8] Вж. в този смисъл становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454, т. 191 и цитираната съдебна практика).

[9] Вж. например решение от 22 февруари 2022 г., Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (съединени дела C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 40 и 41 и цитираната съдебна практика, наричано по-нататък „решение Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка)“).

[10] По отношение на Рамково решение 2008/909 вж. в този смисъл съображение 5 от него и Известие на Комисията — Наръчник относно трансфера на осъдени лица и наказанията лишаване от свобода в Европейския съюз (ОВ C 403, 2019 г., стр. 2, т. 1.2).

основното право на MD на справедлив съдебен процес, преди да се откаже изпълнението на присъдата на тази друга държава членка (третият въпрос, разглеждан във връзка с първия и втория въпрос).

27. Второ, при конкретните обстоятелства по настоящото дело запитващата юрисдикция има съмнения относно момента, по отношение на който следва да се извърши проверката — дали това е моментът, в който е постановено първоначалното съдебно решение за налагане на наказанието, или датата, на която е отменено отлагането на изпълнението на наказанието (първият въпрос), или дали това е датата, на която изпълняващият орган трябва да вземе решение относно признаването на съдебното решение и изпълнението на наказанието (вторият въпрос).

28. Накрая, за запитващата юрисдикция не е ясно дали преценката на съществуващото положение по отношение на съдебната система на издаващата държава членка е от компетентността на националния съд, или представлява въпрос относно „тълкуването на Договорите“, запазен за Съда. В последния случай запитващата юрисдикция иска да се установи дали към релевантните дати тази съдебна система е била в съответствие с принципа на правовата държава (четвъртия въпрос).

29. В следващите части на настоящото заключение ще разгледам тези въпроси, като първо ще припомня неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА, след което, второ, ще разгледам неговата приложимост и условията за прилагането му по отношение на Рамково решение 2008/909, включително, трето, подходящата времева рамка за това.

Б. Неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА

30. Съдът въвежда неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА в решение Aranyosi и Căldăraru[11], в което предаването на заинтересованите лица води до опасност те да бъдат изложени на нарушение на абсолютната забрана на нечовешкото или унизително отношение[12] предвид системните недостатъци във връзка с условията на задържане в издаващата държава членка.

31. В това отношение Съдът припомня, че държавите членки по принцип са задължени да изпълнят ЕЗА[13], освен при наличието на някое от задължителните и факултативни основания за отказ за изпълнение, изчерпателно изброени в членове 3, 4 и 4а от Рамковото решение за ЕЗА. Никое от посочените в тези разпоредби основания не е приложимо към разглеждания случай. Съдът обаче приема, че изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано при изключителни обстоятелства, когато, *първо*, се установят системни или общи недостатъци, които могат да засегнат защитата на разглеждано основно право, и *второ*, когато има сериозни основания да се приеме, че лицето, за което е издадена ЕЗА, ще се изложи на реална опасност от нарушение на това негово основно право в случай бъде предадено[14].

[11] Решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (съединени дела C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; наричано по-нататък „решение Aranyosi и Căldăraru“).

[12] Закрепена в член 4 от Хартата.

[13] Както е предвидено в член 1, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА.

[14] Решение Aranyosi и Căldăraru, точки 94 и 104. Вж. също решения от 25 юли 2018 г., Generalstaatsanwaltschaft (Условия на лишаване от свобода в Унгария) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), и от 15 октомври 2019 г., Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857).

32. Съдът потвърждава прилагането на това неписано основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА и на проверката на два етапа, на която то се основава, в решение Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система), което се отнася до прогласеното в член 47, втора алинея от Хартата основно право на справедлив процес пред независим съд. От това решение следва, че изпълняващият съдебен орган може да се въздържи да изпълни ЕЗА, когато, *първо*, въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни относно функционирането на съдебната система в издаващата държава членка прецени, че съществува реален риск от нарушение на основното право на справедлив съдебен процес, свързан с липсата на независимост на юрисдикциите на посочената държава членка, поради системни или общи недостатъци, и когато, *второ*, при конкретните обстоятелства има сериозни и потвърдени основания, позволяващи да се приеме, че издирваното лице ще се изложи на този риск след предаването му [15].

33. В решения Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) [16] и Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) [17] Съдът потвърждава, че когато националният съд е убеден, че първото условие на двуетапната проверка е изпълнено, той *все пак* трябва да извърши втория етап и да прецени конкретните обстоятелства по случая.

34. Нещо повече, макар прилагането на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА първоначално да е замислено в отговор на фактически обстоятелства, което налага да се взема предвид само *бъдещо* нарушение на разглежданото основно право („реален риск“), Съдът уточнява, че това основание се прилага и в случаи, в които има доказателства за *минало* нарушение (когато разглежданата ЕЗА е издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода, наложено в наказателно производство, което осезаемо е било повлияно от установените системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка) [18].

B. Неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА и Рамково решение 2008/909

35. Преди да премина към основния въпрос дали неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА се прилага съответно и по отношение на Рамково решение 2008/909 (подчаст 2), ще коментирам дали това съображение изобщо е релевантно за хипотезата по главното производство. Всъщност такова значение би трябвало да има само ако запитващата юрисдикция е изправена пред хипотеза, в която правният режим на този акт налага *задължение* за признаване на съдебното решение и изпълнение на разглежданото наказание (подчаст 1).

[15] Решение Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система), т. 61 и 68).

[16] Решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (съединени дела C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, по-специално т. 60 и 61, наричано по-нататък „решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган)“).

[17] Решение Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка), точка 66.

[18] Пак там, точки 83, 86 и 102. Както отбелязва нидерландското правителство, това решение е постановено след акта за преюдициално запитване по настоящото дело на 30 декември 2021 г. Вж. при все това и решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), точка 68.

1. По наличието на задължение за признаване на съдебното решение и изпълнение на наказанието

36. Припомням, че неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА, е изведено, за да се предотврати реален риск от нарушение на някои защитени от Хартата основни права (или да се предотврати последващо толериране на нарушение), и ако се установи необходимост от прилагането му, води до изключение от *задължението* за изпълнение на ЕЗА.

37. Следователно, за да стане това основание релевантно в контекста на Рамково решение 2008/909, трябва да се установи, че изпълняващият орган се намира в положение, в което има задължение да признае изпратеното му съдебно решение и да изпълни наложената с него присъда. Не всички случаи обаче, обхванати от този акт, пораждат такова задължение.

38. Всъщност този акт разграничава различни хипотези в зависимост от отношенията между осъденото лице и държавата членка, до която е изпратено искането за признаване.

39. Съгласно член 4, параграф 1 от Рамково решение 2008/909 издаващата държава членка може да изпрати искане за признаване до: а) държавата членка, чийто гражданин е осъденото лице и в която то живее; б) държавата членка, чийто гражданин е осъденото лице и в която, въпреки че не живее там, то ще бъде депортирано, след като бъде освободено от изпълнение на наказанието; или в) друга държава членка, чийто „компетентен орган е съгласен съдебното решение и удостоверението да бъдат изпратени в последната държава членка“.

40. С други думи, докато първите две хипотези създават задължение за признаване на съдебното решение и изпълнение на разглежданата присъда, в третата е необходимо съгласие, което може да бъде дадено или не [19]. Следователно тази трета хипотеза сама по себе си не води до задължение за изпълнение на изпратеното за тази цел искане.

41. В акта за преюдициално запитване се съдържа информация, обясняваща, че MD е гражданин на издаващата държава членка и местно лице в изпълняващата държава членка. Тази информация явно посочва, което запитващата юрисдикция трябва да провери, че той не е (също) гражданин на последната. Според мен обаче разграничението, направено в член 4, параграф 1 от Рамково решение 2008/909, при всички случаи престава да е от значение, когато искането за признаване е направено след отказ да се изпълни ЕЗА по смисъла на член 4, параграф 6 от Рамковото решение за ЕЗА. Всъщност, както вече отбелязах, изпълняващата държава членка може да откаже да изпълни ЕЗА, ако поеме изпълнението на присъдата [20].

42. От преписката по делото разбирам, че такъв явно е разглежданият в главното производство случай [21], който като цяло е отразен в член 25 от Рамково решение 2008/909, съгласно който „разпоредбите на [този акт] се прилагат mutatis mutandis, доколкото са

[19] Както е обяснено и в Известие на Комисията — Наръчник относно трансфера на осъдени лица и наказанията лишаване от свобода в Европейския съюз (ОВ C 403, 2019 г., стр. 2, наричано по-нататък „Наръчник относно трансфера“, т. 2.3.4. и 2.5). Съгласно член 4, параграф 7 от Рамково решение 2008/909 обаче държавите членки могат да изключат изискването да дадат съгласието си в изброените в същата разпоредба случаи.

[20] Вж. бележка под линия 5 по-горе. Целта на тази разпоредба от Рамковото решение за ЕЗА е същата като целта на Рамково решение 2008/909, посочена в член 3, параграф 1 от него, а именно улесняване на социалната реинтеграция на осъдените лица. Вж. решение от 13 декември 2018 г., Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 33 и цитираната съдебна практика).

[21] Вж. точка 11 и бележка под линия 5 по-горе.

съвместими с разпоредбите на Рамковото решение [за ЕЗА], към изпълнението на наказанията в случаи, когато държава членка се задължава да изпълни наказание съгласно член 4, параграф 6 от [Рамковото решение за ЕЗА]“.

43. Считам, че ако изпълняващата държава членка имаше право да откаже признаване на съдебно решение на основание член 4, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2008/909, след като е отказала да изпълни ЕЗА на основание член 4, параграф 6 от Рамковото решение за ЕЗА, това би довело до положение, което е несъвместимо с последния акт [22]. Ето защо считам, че когато искането за признаване и изпълнение е направено в този конкретен контекст, няма място за преценка, дори ако в противен случай разглежданото положение би попаднало в дискреционната хипотеза, предвидена в член 4, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2008/909 [23].

44. При тези обстоятелства трябва да се разгледа по-подробно дали посоченото по-горе неписано основание за отказ по изключение е приложимо към този акт и при какви условия.

2. Приложимост на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА към Рамково решение 2008/909

45. Ще започна анализа на този въпрос, като припомня констатацията ми по-горе, че подобно на Рамковото решение за ЕЗА, Рамково решение 2008/909 е акт в пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

46. Второ, както вече отбелязах, също като Рамковото решение за ЕЗА, то се основава на принципа на взаимно признаване, който сам по себе си произтича от взаимното доверие, което държавите членки следва да имат в правните системи на другите държави. Това взаимно доверие изисква държавите членки да считат, освен при изключителни обстоятелства, че всички останали държави членки спазват правото на Съюза и признатите от него основни права [24].

47. Трето, поради това по принцип, когато този акт възлага на изпълняващия орган задължението да признае съдебно решение и да изпълни наказание, направеното за тази цел искане следва да бъде изпълнено съгласно член 8, параграф 1 от Рамково решение 2008/909, освен при наличието на някое от основанията за отказ, изчерпателно изброени в член 9, параграф 1 от този акт [25]. Разбирам, че никое от тези основания не се прилага в разглеждания в главното производство случай [26].

[22] Това тълкуване се потвърждава от структурата на стандартния формуляр в приложение I към Рамково решение 2008/909, който трябва да бъде изпратен на изпълняващата държава заедно със съдебното решение, за което се иска да бъде признато. В клетка ж) от формуляра се изисква издаващият орган да отбележи коя от предвидените в член 4, параграф 1 от Рамково решение 2008/909 хипотези, описани в точка 39 от настоящото заключение, се прилага. Същевременно е посочено, че такова отбелязване не е необходимо, когато издаващият орган потвърди, като попълни клетка е), че искането представлява последващи действия във връзка с положението, попадащо в обхвата на член 4, параграф 6 от Рамковото решение за ЕЗА.

[23] Вж. точка 39 от настоящото заключение.

[24] Вж. по-горе бележки под линия 8 и 9.

[25] С други думи, докато задължението за изпълнение е правилото, решението за отказ да се изпълни е изключение. Що се отнася до Рамковото решение за ЕЗА, вж. най-скорошното решение от 23 март 2023 г., LU и PH (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание) (съединени дела C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, наричано по-нататък „решение LU и PH“, т. 47 и 77 и цитираната съдебна практика).

[26] Според мен фактът, че съдебният процес срещу MD е проведен задочно, не е бил от значение, когато германските власти са взели решение за отказ да изпълнят ЕЗА, както и не е от значение за настоящото дело предвид условията, при които признаването на съдебно решение и изпълнението на наказание може да бъде отказано в такава хипотеза в съответствие с член 9, параграф 1, буква и) от Рамково решение 2008/909.

48. Както е припомнено обаче, взаимното доверие не е равнозначно на сляпо доверие [27]. Правото на Съюза винаги трябва да се тълкува в съответствие с Хартата, така че да се избягват положения, при които прилагането му би довело до реален риск от нарушение на гарантираните в нея основни права или, що се отнася до това, което е от значение по настоящото дело, ако прилагането му би толерирало някои положения, при които такова нарушение вече е било извършено. Тази идея е застъпена в клаузата за „основните права“ в член 3, параграф 4 от Рамково решение 2008/909, която също като член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА гласи, че то не води до изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 ДЕС [28].

49. От цитираната в предходния раздел от настоящото заключение практика на Съда следва, че ако изпълнението на ЕЗА би довело до изпълнение на присъда, наложена в резултат от наказателно производство, чието провеждане е засегнато от системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, и поради това осезаемо е засегнало разглеждането на въпросното наказателно дело, това би довело до толериране на нарушение на правото на справедлив съдебен процес на заинтересованото лице [29].

50. Като се има предвид, че Рамково решение 2008/909 и Рамковото решение за ЕЗА действат на една и съща основа на взаимно доверие и взаимно признаване, които могат да доведат до ефективно изпълнение на наказание лишаване от свобода, считам, че неписаното основание, позволяващо да се откаже по изключение искане на компетентния орган на друга държава членка, трябва да се прилага по отношение и на двата акта. Всъщност практическото действие и на двата акта може да доведе до положение, в което е необходимо да се предотвратят отрицателните последици, описани най-общо в предходната точка.

51. Освен това сходството на основните характеристики на тези актове ме кара да считам, че разглежданото неписано основание трябва да се прилага при едни и същи условия, независимо на кой от тези два акта се прави позоваване. Това означава, както също предлагат нидерландското и полското правителство и Комисията, че прилагането на това основание трябва да почива на същата проверка на два етапа, която Съдът е извел в контекста на Рамковото решение за ЕЗА. Всъщност подобно на отбелязаното от Съда в този контекст считам, че независимо от това колко сериозни могат да бъдат системните или общите недостатъци, самото им наличие не засяга непременно всяко решение, което съдилищата на засегнатата държава членка могат да приемат във всеки конкретен случай [30].

52. Именно това прави втория индивидуализиран етап необходим както от проверката по Рамковото решение за ЕЗА, така и в контекста на Рамково решение 2008/909.

[27] Вж. *Lenaerts*, K. La vie après l’avis: exploring the principle of mutual (yes not blind) trust. — Common Market Law Review, Vol. 54, No. 3, 2017, 805—840, и *Mitsilegas*, V., Mutual Recognition and Fundamental Rights in EU Criminal Law. — In: *Iglesias Sánchez*, S. и *González Pascual*, M., Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice, Cambridge University Press, 2021, 235—271, по-специално стр. 270—271.

[28] Вж. също съображение 13 от Рамково решение 2009/909/ПВР.

[29] Вж. в този смисъл решения Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (EU:C:2022:100, т. 83, 86 и 102), и Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (EU:C:2020:1033, т. 68).

[30] Вж. например решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (EU:C:2020:1033, т. 42).

53. Според мен този извод не е засегнат нито от решение OG и PI (Прокуратури на Любек и на Цвикау)[31] на Съда, нито от липсата в Рамково решение 2008/909 на разпоредба, еквивалентна на съображение 10 от Рамковото решение за ЕЗА. Запитващата юрисдикция се позовава на тези две обстоятелства, за да обоснове тезата си, че прилагането на първия етап от проверката е достатъчно.

54. Първо, що се отнася до решение OG и PI (Прокуратури на Любек и на Цвикау), в него Съдът обяснява, накратко казано, на какви изисквания трябва да отговаря „издаващият съдебен орган“ по смисъла на Рамковото решение за ЕЗА, за да се счита, че той е „независим“ и следователно може да издаде ЕЗА, която е от естество да породи правните последици, които правото на Съюза свързва с нея. Разглежданите по тези дела прокуратури не са отговаряли на посочените изисквания и поради това нямат статут на „издаващ съдебен орган“ по смисъла на Рамковото решение за ЕЗА.

55. Като ответна реакция на това решение Съдът бе сезиран с въпроса дали направеният в него извод означава, че когато са установени системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт, тези недостатъци предполагат, че *всички* съдилища на засегнатата държава членка губят статута си на „издаващ съдебен орган“, което би освободило изпълняващия орган от необходимостта да извърши втория етап от проверката, която е в основата на прилагането на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА[32].

56. Съдът отговаря отрицателно. Той обясни, че направеният извод в решение OG и PI (Прокуратури на Любек и на Цвикау) се основава не на системни или общи недостатъци на засегнатата национална система, а на факта, че разглежданите прокуратури по това дело са подчинени на изпълнителната власт, която може да им даде указания дали да се издаде ЕЗА в даден случай, или не[33].

57. За разлика от това, положенията, довели до извеждането на посоченото по-горе неписано основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА, включват хипотеза, при която ЕЗА е издадена от *съд*, чиято структурна независимост от изпълнителната власт *на пръв поглед* не подлежи на съмнение, тъй като той е именно съд, а не прокуратура. От практиката на Съда следва, че това условие може да се провери само в изключителното положение на системни или общи недостатъци на съдебната система като такава, които пораждат съмнения относно *действителното* функциониране на съдилищата, които са част от тази система. Въпреки това, тъй като подобни системни или общи недостатъци могат да имат различно въздействие в различните съдебни системи, е необходимо да се установи не само че те съществуват (първи етап), но и че могат да засегнат или вече са засегнали разглеждания конкретен случай (втори етап).

58. Според мен същите аргументи трябва да се приложат и по отношение на Рамково решение 2008/909. Действието на този акт се основава на взаимното признаване на съдебните решения, постановени от съдилищата на държавите членки, чиято независимост не може да се поставя под съмнение, освен при изключителни

[31] Решение от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и на Цвикау) (съединени дела C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

[32] Решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), точка 33.

[33] Решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), точки 48 и 50.

обстоятелства. Тъй като, както вече отбелязах, тези изключителни обстоятелства могат да имат различно въздействие върху съдебната власт на засегнатата издаваща държава, трябва да се разгледат техните специфични последици за конкретния случай.

59. Второ, обратно на посоченото от запитващата юрисдикция, изводът относно приложимостта на *двата* етапа на проверката не се влияе от факта на липсата в Рамково решение 2008/909 на разпоредба, еквивалентна на съображение 10 от Рамковото решение за ЕЗА. В това съображение се посочва, че прилагането на механизма на ЕЗА „може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване на един от принципите на държавите членки, посочени в [член 2 ДЕС]“, и в съответствие с предвидената в член 7 ДЕС процедура.

60. Действително в решение Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебна система) Съдът се позовава на това съображение, за да установи, че не е необходимо да се извършва вторият етап от проверката, ако Съветът е спрял действието на Рамковото решение за ЕЗА по отношение на засегнатата държава членка в резултат на процедурата, предвидена в член 7, параграф 2 ДЕС[34].

61. От липсата в Рамково решение 2008/909 на такава позоваваща се на тази процедура разпоредба обаче не следва, че процедурата, към която тя препраща, може да се замени с решение на националния съд.

62. В контекста на Рамковото решение за ЕЗА Съдът много ясно посочва, че непровеждането на втория етап от проверката би довело до (неприемливо) общо изключване на прилагането на принципа на взаимно доверие и признаване по отношение на решенията, постановени от юрисдикциите на засегнатата държава членка[35].

63. Считам, че същият извод е валиден и по отношение на Рамково решение 2008/909. Както също отбелязват по принцип нидерландското и полското правителство, а също и Комисията, липсата в такъв акт на вторичното право на изрично позоваване на предвидения в член 7, параграф 2 ДЕС механизъм за спиране, не променя факта, че *общото* спиране на действието му по отношение на държава членка може да произтича единствено от този механизъм.

64. Накрая, що се отнася до несигурността на запитващата юрисдикция относно това дали първият етап от проверката следва да се извърши от националните юрисдикции, или това е запазен за Съда въпрос на тълкуване на правото на Съюза, напълно споделям опасенията на запитващата юрисдикция относно значението на тази преценка. Що се отнася обаче до тезата на запитващата юрисдикция (както показва текста на четвъртия преюдициален въпрос)[36], че подобна преценка следва да се извърши по еднакъв начин, за да се избегне правна несигурност в рамките на Съюза, отбелязвам, че еднаква преценка може да се получи само в резултат на посочената по-горе, основана на член 7, параграф 2 ДЕС процедура, която от своя страна води до спиране на действието на въпросния акт по отношение на засегнатата държава членка. При липсата на такава преценка продължава да

[34] Решение Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), точки 70—72.

[35] Вж. в този смисъл решение Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), точка 43.

[36] Отбелязвам, че четвъртият въпрос е поставен единствено при условията на евентуалност, ако Съдът отговори на първия и втория въпрос в смисъл, че изпълняващият орган не може да откаже признаването и изпълнението на искане, като се позове (единствено) на съществуването на системни или общи недостатъци (тъй като, както разбирам идеята на запитващата юрисдикция, тази преценка не следва да се направи от националния съд, а по-скоро от Съда на ЕС).

се прилага Рамково решение 2008/909. При това положение, по изложените по-горе съображения, считам, че клаузата за основните права в член 3, параграф 4 от посоченото решение предоставя на изпълняващия орган възможност, и дори задължение, да предотврати толерирането на предишни нарушения на основното право на справедлив съдебен процес, като откаже по изключение да признае съдебно решение и да изпълни наказание при описаните по-горе в настоящото заключение условия.

65. В тази връзка отбелязвам също, че докато въпросът дали е възможно неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни ЕЗА да се пренесе към Рамково решение 2008/909, както и условията, при които то се прилага, е въпрос на тълкуване на правото на Съюза, което Съдът може да даде в отговор на преюдициално запитване, с което е сезиран на основание член 267 ДФЕС, то преценката дали това основание трябва да се приложи в конкретен случай зависи от фактическите обстоятелства по разглежданото дело и представлява въпрос на прилагане на правото на Съюза, който е от компетентността единствено на националния съд [37]. Това е така не само по отношение на втория етап от проверката, който се отнася до конкретните обстоятелства по разглеждания случай, но и по отношение на първия етап, отнасящ се до преценката за наличието на общи или системни недостатъци що се отнася, както е в настоящия случай, до съдебната власт на издаващата държава членка. В съответствие с тази изходна предпоставка, цитираната в настоящото заключение съдебна практика, отнасяща се до Рамковото решение за ЕЗА, предоставя на националния съд насоки относно факторите, които трябва да се вземат предвид за тази цел [38].

66. Следователно с оглед на анализа по-горе стигам до заключението, че член 3, параграф 4 от Рамково решение 2008/909 трябва да се тълкува в смисъл, че в случаите, в които този акт задължава изпълняващия орган да признае съдебно решение и да изпълни наказание, и когато, *първо*, този орган разполага с доказателства за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, той може да откаже признаването на съдебното решение и изпълнението на наказанието само ако, *второ*, стигне до извода, че при конкретните обстоятелства в случая са налице сериозни основания да се смята, че предвид по-специално предоставената от заинтересованото осъдено лице информация относно начина, по който неговото наказателно дело е разгледано, е извършено нарушение на основното право на това лице на справедлив съдебен процес, предвидено в член 47, втора алинея от Хартата.

Г. Релевантният момент

67. Остава да се установи кой е релевантният момент, по отношение на който следва да се разгледа прилагането на горепосоченото неписано основание и по отношение на който следва да се извърши обсъжданата в настоящото дело проверка на два етапа.

68. При обстоятелствата на разглеждания в главното производство случай конкретният въпрос, който възниква, е дали този момент е, първо, постановяването на първоначалното съдебно решение, с което на MD е наложено наказание лишаване от свобода, или този

[37] Вж. решение от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др. (C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931, т. 75 и цитираната съдебна практика), и във връзка с това решение от 6 октомври 2021 г., Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, т. 35 и цитираната съдебна практика).

[38] Вж. например решение Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка), точки 78—80 и цитираната съдебна практика.

момент също може да е, второ, отмяната на отлагането на изпълнението на наказанието, или дори, трето, сезирането на запитващата юрисдикция да се произнесе по искането за изпълнение на разглежданото наказание.

69. Отбелязвам, че релевантността на *първия* посочен от запитващата юрисдикция момент не поражда особени опасения. Разбирам, че към този момент разглежданото наказание лишаване от свобода е наложено на MD след съдебен процес, в който е преценена вината му. Такова производство трябва ясно да предлага подходящи процесуални гаранции, включително закрепеното в член 47, втора алинея от Хартата право на справедлив съдебен процес, което е предмет на разглеждане в главното производство. Следователно, както изтъкват също Комисията и полското правителство, прилагането на разглежданото от запитващата юрисдикция неписано основание трябва логично да се отнася до положението, съществуващо в издаващата държава членка към момента на това производство, за да се определи дали то е протекло в условията на системни или общи недостатъци, засягащи независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, както и дали тези недостатъци осезаемо са засегнали основното право на MD на справедлив съдебен процес.

70. Ако националният съд прецени, че проверката на два етапа води до утвърдителен отговор, считам, както сочи и Комисията, че разглеждането на всички последващи решения, постановени след първоначалното съдебно решение, става излишно, тъй като възможността за тяхното признаване и изпълнение зависи от възможността за признаване и изпълнение на първоначалното съдебно решение.

71. Ако все пак извършената по отношение на първоначалното съдебно решение преценка остави открита възможността за неговото признаване и изпълнение, възниква въпросът дали разглежданото неписано основание може да се приложи и чрез позоваване на съществуващото положение в издаващата държава членка към момента на постановяване на решението за отмяна (*вторият* момент, посочен в точка 68 по-горе).

72. По този въпрос полското правителство и Комисията имат различни становища. Докато Комисията счита, че това е релевантният момент (макар и при условията на евентуалност, което обясних в точки 70 и 71 по-горе), полското правителство твърди обратното.

73. По принцип съм съгласен с Комисията, макар че тази теза ще бъде допълнително нюансирана по-долу.

74. В подкрепа на довода си, че вторият посочен по-горе момент не е релевантен, полското правителство твърди, че решението за отмяна не отговаря на определението за „съдебно решение“ по смисъла на член 1, буква а) от Рамково решение 2008/909 и следователно не попада в обхвата на този акт.

75. В това отношение е вярно, че съгласно член 3, параграф 3 от Рамково решение 2008/909 то се прилага „само по отношение на признаването на съдебни решения и изпълнението на наказания по смисъла на [това рамково решение]“. Член 1, буква а) от посоченото решение определя понятието „съдебно решение“ като „окончателно решение или разпореждане на съд на издаващата държава [членка], с което се налага наказание на физическо лице“. Вярно е също, че разглежданото наказание е наложено на MD с първоначалното съдебно решение, докато последващото решение „само“ отменя първоначалното отлагане на изпълнението му.

76. Според мен обаче тази констатация не означава, че решението за отмяна е без значение за действието на Рамково решение 2008/909.

77. Съгласявайки се с Комисията, отбелязвам, че в настоящия случай първоначалното съдебно решение е могло да доведе до специалното прилагане на режима на признаване по Рамково решение 2008/909 едва когато първоначалното отлагане на изпълнението на наказанието е било отменено с разглежданото решение за отмяна, тъй като преди приемането на последното MD все още не е бил задължен да започне изтърпяването на наложеното му наказание. Следователно именно решението за отмяна (разглеждано заедно с първоначалното съдебно решение) по принцип поражда — при изпълнение на приложимите условия — задължението на изпълняващия орган да изпълни наложеното наказание. Това според мен е достатъчно, за да не се изключи — поне на този етап от анализа — релевантността на втория момент, идентифициран в точка 68 по-горе за целите на разглеждането на неписаното основание за отказ по изключение да се изпълни искане, направено по Рамково решение 2008/909.

78. При това положение полското правителство твърди също, че преценката на положението, съществуващо в издаващата държава членка към подобен момент, не е релевантно, тъй като решението за отмяна не е променило нито характера, нито размера на наложеното наказание. Казано накратко, това прави преценката на положението излишна. Полското правителство обяснява също, че приложимите национални правила задължително изискват отмяна на отлагането, когато заинтересованото лице извърши умишлено престъпление през изпитателния срок [39] и че при това положение националният съд не разполага с дискреционни правомощия и трябва да отмени отлагането на изпълнението на наказанието.

79. Отбелязвам, че в решение Ardic [40] Съдът е разгледал донякъде сходно положение. По това дело отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода е отменено, тъй като заинтересованото лице е нарушило наложените през изпитателния срок условия. То е участвало в съдебния процес, завършил с решение, с което му е наложено наказание лишаване от свобода, но не е присъствало в последващото производство, в което отлагането на изпълнението на наказанието е отменено. При тези обстоятелства Съдът е сезиран с искане да установи дали отсъствието на заинтересованото лице в производството, завършило с решението за отмяна, може при някои условия да представлява основание за отказ за изпълнение на ЕЗА съгласно член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

80. Съдът дава отрицателен отговор, като обяснява, че преценката на това основание за отказ може да се отнася само до съдебен акт, постановен в резултат на (задочно) производство, който съдържа окончателно произнасяне по въпроса за вината, и когато е приложимо, по наказанието лишаване от свобода. Обратно, това основание не се отнася до решенията за изпълнение или прилагане на наказание лишаване от свобода, освен когато решението изменя или характера, или размера на наказанието и издалият го орган е имал дискреционни правомощия в това отношение [41].

[39] Според полското правителство това изискване произтича от член 75 от Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Закон от 6 юни 1997 г. — Наказателен кодекс, Полша).

[40] Решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026; наричано по-нататък „решение Ardic“).

[41] Вж. също решение LU и PH, точка 53.

81. От преписката по делото следва, че разглежданото в настоящия случай решение за отмяна не изменя нито характера, нито размера на наложеното наказание. Нещо повече и което запитващата юрисдикция следва да провери, полското правителство обяснява, че националният съд не е имал дискреционни правомощия дали да го приеме, или не.

82. Според мен обаче от тези данни не следва, че обстоятелствата в издаващата държава членка, довели до отмяната, губят по необходимост релевантността си за преценката дали неписаното основание за отказ по изключение да се признае съдебно решение и да се изпълни наказание е приложимо в случая. Причината за това е, че засегнатото лице може да представи конкретни доказателства за това, че решаващото обстоятелство, довело до отмяната на отлагането на изпълнението на присъдата, е било осезаема последица от системните или общи недостатъци, посочени по-горе.

83. С оглед на това, в акта за преюдициално запитване няма подобни конкретни доказателства, нито в него е посочено точно кое е било решаващото обстоятелство, довело до приемането на разглежданото решение за отмяна.

84. В тази връзка причините, водещи до решение за отмяна на отлагането на наказание лишаване от свобода, могат да са различни и зависят от приложимото национално право. От даденото от полското правителство обяснение, описано в точка 78 по-горе, разбирам, че приемането на решение за отмяна като разглежданото, е автоматична последица от извършено ново (умишлено) престъпление.

85. При тези обстоятелства ако се докаже, че разглежданата отмяна е автоматична последица от ново наказателно осъждане на MD, считам, както Комисията също изтъква по принцип, че обстоятелствата, при които тази осъдителна присъда е приета (и следователно моментът на това ново наказателно осъждане) стават релевантни за субсидиарното прилагане на разглежданото неписано и изключително основание, когато представеното пред изпълняващия орган доказателство приканва към такъв подход.

86. Действително ако се докаже, че системните или общи недостатъци, осезаемо засягащи съдебната власт на издаващата държава членка, са засегнали осезаемо правото на въпросното лице на справедлив съдебен процес в ново производство, в което то е било обявено за виновно за извършването на престъпление, тази констатация неминуемо ще бъде релевантна за преценката на последващата отмяна за целите на режима на признаване и изпълнение по Рамково решение 2008/909. Това е така, защото без подобна нова наказателна присъда, отмяната на отлагането на изпълнението на наказанието не би настъпила[42].

87. Тъкмо обратното, що се отнася най-накрая до *третия момент*, споменат в точка 68 по-горе, а именно моментът, в който изпълняващият орган е сезиран да се произнесе по признаването на съдебното решение и изпълнението на наказанието, също като полското правителство и Комисията не виждам неговата релевантност за целите на прилагането на

[42] Вж. също по аналогия решение LU и PH, точки 65—68 и 70, където се приема, че наказателната присъда, наложена *in absentia* и без която отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода, за което в случая е била издадена ЕЗА, не би било отменено, е част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

разглежданото неписано основание, като се има предвид, че положението в издаващата държава членка към този момент не може да се отрази с обратна сила на вече приключилото в нея наказателно производство [43].

88. С оглед на изложения по-горе анализ стигам до заключението, че когато искането за признаване и изпълнение по Рамково решение 2008/909 се отнася до съдебно решение, с което е наложено наказание лишаване от свобода и чието изпълнение — първоначално отложено — е постановено впоследствие без да са изменени естеството или размерът на наложеното наказание, прилагането на неписаното основание за отказ по изключение да се признае съдебно решение и да се изпълни наказание, както е посочено в точка 66 по-горе от настоящото заключение, следва да се прецени и проверката на два етапа, на която то почива, следва да се извърши по отношение на момента на постановяване на първоначалното съдебно решение, с което е наложено наказанието лишаване от свобода. Ако тази преценка не доведе до заключението, че трябва да се откаже признаването и изпълнението, същата преценка трябва да се направи, когато представените доказателства преди органите на изпълняващата държава членка приканват към такъв подход, по отношение на момента, когато решаващото обстоятелство, довело до отмяната на отлагането на изпълнението на присъдата, е настъпило.

V. Заключение

89. В светлината на изложеното по-горе предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, отправени от Landgericht Aachen (Областен съд Аахен, Германия), по следния начин:

„Член 3, параграф 4 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз,

трябва да се тълкува в смисъл, че в случаите, в които това рамково решение задължава изпълняващия орган да признае съдебно решение и да изпълни наказание, и когато, *първо*, този орган разполага с доказателства за системни или общи недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт в издаващата държава членка, той може да откаже признаването на съдебното решение и изпълнението на наказанието само ако, *второ*, стигне до извода, че при конкретните обстоятелства в случая са налице сериозни основания да се счита, че предвид по-специално предоставената от заинтересованото осъдено лице информация относно начина, по който неговото наказателно дело е било проведено, е извършено нарушение на основното право на това лице на справедлив съдебен процес, предвидено в член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Когато искането за признаване на съдебно решение и изпълнение на наказание по Рамково решение 2008/909 се отнася до съдебно решение, с което е наложено наказание лишаване от свобода и чието изпълнение — първоначално отложено — е постановено впоследствие, без да са изменени естеството или размерът на наложеното наказание, посочената по-горе

[43] Добавям, че обратно на режима по Рамковото решение за ЕЗА, режимът по Рамково решение 2008/909 не води до трансфер на осъденото лице *от изпълняващата държава членка в издаващата държава членка, а точно обратното*, или изобщо не води до трансфер, когато заинтересованото лице, като MD, вече се намира в изпълняващата държава членка.

проверка на два етапа трябва да се извърши по отношение на момента на постановяване на първоначалното съдебно решение, с което е наложено наказанието лишаване от свобода. Ако тази преценка не доведе до заключението, че трябва да се откаже признаването и изпълнението, същата преценка трябва да се направи, когато представените доказателства пред органите на изпълняващата държава членка приканват към такъв подход, по отношение на момента, когато решаващото обстоятелство, довело до отмяната на отлагането на изпълнението на присъдата, е настъпило“.